

**Åtvidabergs
kommun**

Lokal handlingsplan för att värna demokrati mot våldsbejakande extremism

ÅKF: 2017:02

Dnr: ATVKS 2016-00648 106

Antagen: Kommunstyrelsen § 30, 2017-03-01

Reviderad:-

Dokumentansvarig förvaltning: Kommunledningsförvaltningen

Dokumentet gäller för: Kommunstyrelsen, nämnder och dess underlydande förvaltningar

Dokumentet gäller till och med: Revidering genomförs under 2018

Innehållsförteckning

Sammanfattning	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Inledning	4
Varför en lokal handlingsplan?.....	4
Syfte och mål	4
Framgångsfaktorer	5
Planerade aktiviteter och åtgärder.....	7
Referenser	8
Bilaga; begrepp och definitioner.....	9

Sammanfattning

Regeringen beslutade 2014 att inrätta en nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Samordnarens uppdrag är att förbättra samordningen mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå. Den våldsbejakande extremismen i Sverige har tre huvudinriktningar: vänster-, höger- och islamistisk extremism. Det finns många olikheter mellan dem, men också likheter. En av dessa likheter är våld som metod för samhällsförändring. Under senaste åren är det främst aktiviteter inom höger- och islamistisk extremism som ökat i antal.

Kommunstyrelsen i Åtvidaberg beslutade 2016-10-05 § 191 att Åtvidabergs kommun ska ta fram ett förslag till lokal handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Föreliggande handlingsplan ska ses som ett styrdokument för arbetet mot våldsbejakande extremism med syfte att bygga strukturer och långsiktig samverkan för hur arbetet ska bedrivas inom kommunen. Målet är att öka kunskapen om våldsbejakande extremism, kartlägga och identifiera verksamheternas behov samt tydliggöra ansvar och roller. För att nå målen innehåller handlingsplanen ett antal planerade aktiviteter och åtgärder som ska genomföras under 2017. Uppföljning genomförs i december 2017 genom återrapportering till kommunledningsgruppen och kommunstyrelsen. Därefter görs en bedömning av det fortsatta arbetet och eventuell revidering av handlingsplanen.

Handlingsplanen gäller för all personal inom Åtvidabergs kommun och alla förvaltningar har ett ansvar att arbeta med frågan utifrån sina verksamheter.

Inledning

Regeringen beslutade 2014 att inrätta en nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Samordnarens uppdrag är att förbättra samordningen mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå. Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Gemensamt för dessa miljöer är hatet och våldet. Det som skiljer dem åt är ideologierna. Det är också det som skiljer miljöerna från andra typer av våldsutövande grupper i samhället. Tanken är fri i det demokratiska samhället, hur extrem den än är. Men våld som medel för att förverkliga extrema ideologiska tankar är brottsligt.

I Sverige har tre miljöer identifierats som våldbejakande extremism:

- den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön
- den våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljöer
- den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön

Enligt den nationella samordnaren har den islamistiska extremismen ökat under senare år och rekrytering till terrororganisationer sker framför allt i större städer. Högerextremismen är som mest aktiv i mindre samhällen på landsbygden, där den framför allt rekryterar unga män. Aktiviteterna från vänsterextrema våldsverkare har under de senaste två åren minskat i antal.

I juni 2016 kom en nationell strategi mot våldsbejakande extremism där kommunernas ansvar i det förebyggande arbetet lyfts fram mer än innan. Det är på lokal nivå som de konkreta verktygen finns för det förebyggande arbetet.

Varför en lokal handlingsplan?

En lokal handlingsplan mot våldsbejakande extremism hjälper kommunen och våra anställda att upprätta och konkretisera ett långsiktigt förebyggande arbete mot fenomenet och bidrar därigenom till att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Syfte och mål

Syftet med föreliggande handlingsplan är att bygga strukturer och långsiktig samverkan för hur arbetet kring våldsbejakande extremism ska bedrivas inom kommunen.

Målen är att:

- Öka kunskapen om våldsbejakande extremism
- Kartlägga och identifiera verksamheternas behov
- Tydliggöra ansvar och roller

Framgångsfaktorer

Den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism har identifierat ett antal åtgärder som kan genomföras på lokal nivå. Åtgärderna kan ses som framgångsfaktorer i arbetet för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Framgångsfaktorerna är demokrati, politisk vilja och ansvar, samordnare, lägesbild, samverkan, handlingsplan, informationsdelning, stöd till anhöriga, stöd att lämna våldsbejakande extremism samt idéburen sektor. Nedan följer en kort beskrivning av framgångsfaktorerna och hur vi arbetar med dessa i Åtvidabergs kommun.

Demokrati

I ett demokratiskt samhälle är medborgarnas tillit och förtroende för den offentliga verksamheten grunden. Tillit byggs upp och stärks över tid, genom relationer som varar i med och motgång. Ett exempel är att ha civila råd för att tillsammans utveckla demokratin på lokal nivå.

I Åtvidaberg finns till exempel strategiska grupper vars syfte är att arbeta aktivt med utvecklingsfrågor på landsbygden.

Politisk vilja och ansvar

För att lyckas med arbetet med att motverka våldsbejakande extremism bör den högsta politiska ledningen i kommunen ge ett tydligt mandat och skapa förutsättningar för arbetet.

I Åtvidaberg har kommunstyrelsen gett uppdrag till kommunledningsförvaltningen att ta fram en handlingsplan. Kommunstyrelsen är även de instans som antar föreliggande styrdokument och som efterfrågar uppföljning.

Samordnare

Varje kommun bör ha en utpekad funktion som ansvarar för att samordna det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

I Åtvidaberg är kommunens folkhälso- och integrationssamordnare utsedd kontaktperson när det kommer till våldsbejakande extremism.

Lägesbild

Ett effektivt arbete mot våldsbejakande extremism måste utgå från kunskap om vilka extremistiska miljöer som finns eller verkar inom kommunen.

I Åtvidaberg tas en lokal lägesbild fram i samband med polisens och kommunens arbete med brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Detta görs av Åtvidabergs brottsförebyggande råd (ÅBRÅ).

Samverkan

Rekommendation är att i de fall där befintliga samverkansstrukturer finns och fungerar bör de i första hand användas.

I Åtvidaberg finns Åtvidabergs brottsförebyggande råd (ÅBRÅ) som består av tjänstepersoner från samtliga förvaltningar i kommunen samt av kommunpolis. Syftet med ÅBRÅ är att polis och kommun samverkar kring att öka tryggheten och minska brottsligheten i Åtvidabergs kommun. Arbetet mot våldsbejakande extremism ingår som en naturlig del i ÅBRÅ.

Handlingsplan

En rekommendation är att kommunen bör upprätta en handlingsplan som skapar en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet på lokal nivå.

I föreliggande styrdokument finns konkreta åtgärder som behöver genomföras initialt i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Informationsdelning

Tillgång till information är avgörande för att kunna genomföra ett effektivt arbete mot våldsbejakande extremism. Informationsdelning mellan polis och kommunala verksamheter är väsentligt och ska göras inom ramen för gällande lagstiftning. En upparbetad kontaktväg och en tydlighet i vilken information som är viktig att dela underlättar detta avsevärt.

I Åtvidaberg behövs en checklista upprättas som beskriver kontaktvägar vid intern och extern upptäckt av misstänkt radikaliserings eller extremism.

Stöd till anhöriga

Det är ofta anhöriga som först upptäcker tecken på att den närstående är på väg in i våldsbejakande extremism och de ska veta var de kan vända sig för att få stöd och hjälp.

I Åtvidaberg finns information om Röda korsets stödtelefon på kommunens hemsida. Stödtelefonens huvudsyfte är att stödja anhöriga, men även privatpersoner och organisationer kan ringa för att få tips och råd. Från och med 1 februari 2017 kommer Rädda Barnen ta över stödtelefonen. I samband med det byter den namn till Orostelefonen.

Stöd att lämna våldsbejakande extremism

Individer som vill lämna våldsbejakande extremism behöver oftast mycket stöd.

I Åtvidabergs kommun finns inte resurser att erbjuda sådant stöd.

Idéburen sektor

Idéburen sektor är en viktig aktör för kommunen att samverka och ha dialog med i det förebyggande arbetet kring våldsbejakande extremism.

Åtvidaberg präglas av ett starkt föreningsliv. I dagsläget görs bedömningen att kommunen behöver genomföra utbildning internt innan samverkan med civilsamhället kan ske.

Planerade aktiviteter och åtgärder

Utifrån framgångsfaktorerna och hur vi arbetar med dessa i Åtvidabergs kommun i dagsläget så görs bedömningen att arbetet initialt behöver utgå ifrån att bygga strukturer och långsiktig samverkan för hur arbetet ska bedrivas inom kommunen. Nedan beskrivs vilka aktiviteter och åtgärder som ska genomföras inom ramen för detta styrdokument.

Mål	Åtgärd	Ansvar	Tidschema	Uppföljning
Öka kunskapen om våldsbejakande extremism	Utbildningsinsatser och workshops med berörda verksamheter	Folkhälso- och integrationssamordnare och kommunpolis ansvarar för att genomföra utbildningsinsatserna och workshops. Samtliga förvaltningschefer ansvarar för att utse vilka funktioner som ska delta	Utbildningsinsatser och workshops genomförs under 2017	Löpande uppföljning genom utförda utbildningar. Återrapportering till kommunledningsgruppen och kommunstyrelsen i dec 2017.
Kartlägga och identifiera verksamheternas behov	I samband med utbildning och workshop genomförs en kartläggning för att identifiera verksamheternas behov.	Folkhälso- och integrationssamordnare ansvarar för att sammanställa kartläggningen.	Kartläggning genomförs under 2017	Återrapportering till kommunledningsgruppen och kommunstyrelsen i dec 2017.
Tydliggöra ansvar och roller	Ta fram en checklista som beskriver kontaktvägarna vid intern och extern upptäckt av misstänkt radikaliserings eller extremism	Folkhälso- och integrationssamordnare och kommunpolis	Snarast	Genom framtagna checklista
	Implementera framtagna checklista hos berörda verksamheterna	Folkhälso- och integrationssamordnare	Under 2017 i samband med utbildningsinsatserna	Återrapportering till kommunledningsgruppen och kommunstyrelsen i dec 2017

Referenser

Rapport *Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser (Ds 2014:4)*. Justitiedepartementet.

Nationell strategi mot våldsbejakande extremism (2016). Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism.

<http://www.samordnarenmotextremism.se/>

Bilaga: Begrepp och definitioner

Nedan ges definitioner av ett antal begrepp som används i föreliggande handlingsplan. Definitionerna är hämtade från Justitiedepartementets rapport *Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser (Ds 2014:4)*.

Våldsbejakande

Begreppet våldsbejakande innebär en acceptans av våldsanvändning och stöd av ideologiskt motiverat våld för att främja en sak. Ordet våldsbejakande kan användas för att beskriva både innehållet i ett visst material (t.ex. ett tal, en text eller en film) och en persons beteende. Att vara våldsbejakande ska dock inte förväxlas med att vara våldsbenägen. Ett våldsbejakande beteende kan innebära ett långvarigt stöd till våldshandlingar som andra begår, trots att personen själv aldrig utövar våld.

Extremism

Begreppet extremism används för att beskriva rörelser, ideologier eller individer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning.

Våldsbejakande extremistiska miljöer

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Gemensamt för dessa miljöer är hatet och våldet. Det som skiljer dem åt är ideologierna. Det är också det som skiljer miljöerna från andra typer av våldsutövande grupper i samhället.

I Sverige har tre miljöer identifierats som våldsbejakande extremism:

- den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön
- den våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljön
- den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön

Radikalisering

Begreppet radikalisering definieras av säkerhetspolisen som: Den process som leder till att en individ eller en grupp stödjer eller utövar ideologiskt motiverat våld för att främja en sak.